

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

вул. Минайська, 38/80, м.Ужгород, 88015, тел.: (0312) 66-21-80
<https://akim.uz.ua>, e-mail: uzh.academyca@uica.education Код ЄДРПОУ 44799722

29.06.2026 р. № 01.6-04/579

ВІДГУК

офіційного опонента Черкасова Володимира Федоровича, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри мистецьких дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради на дисертаційну роботу Ван Чжибінь «Формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу» подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) з галузі 01 Освіта

1. Актуальність теми дослідження

В умовах сучасних євроінтеграційних процесів особливо цінними є дослідження спрямовані на вивчення теоретичних і практичних проблем музичної педагогіки, які можуть стати важливим джерелом для розвитку сучасної теорії і практики музично-педагогічної освіти. Тож дисертаційне дослідження Ван Чжибінь з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу в умовах освітнього середовища є доцільним та своєчасним.

2. Наукова новизна одержаних результатів

Характеризуючи наукову новизну дослідження зазначимо, що вона відповідає логіці та змісту наукового пошуку, поставленій меті й спрямована

на розв'язання визначених завдань. У контексті окресленого предметного поля дослідження автором дисертації коректно сформульовано авторське визначення формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; визначено структурні компоненти, критерії та показники сформованості вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; теоретично обґрунтовано й розроблено методичну модель поетапної методики формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу. До того ж автором дисертації уточнено сутність поняття вокально-технічні уміння майбутнього вчителя музичного мистецтва з позиції герменевтичного підходу.

Вартісним, на наш погляд, є те, що здобувачем подальшого розвитку дістали: педагогічні умови та основні етапи формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу та методичний інструментарій формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу.

Цінним вважаємо теоретичне обґрунтування значення дисертаційної роботи, яке полягає: у збагаченні науково-теоретичних основ педагогіки мистецтва, зокрема, музичної педагогіки та психології мотивації особистості, щодо розв'язання актуальної проблеми формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу; в поглибленні науково-теоретичних уявлень про педагогічний потенціал фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва; у розширенні обсягів науково-теоретичного та методичного моделювання у галузі музично-педагогічних досліджень.

Результати дослідження Ван Чжибінь успішно впроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 258 від

25.05. 2025 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка 03-24/03/1428 від 18.05.2025 р.) та Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/24 від 03.03.26).

На разі незначна репліка в позитиві. Автором зроблено значно більше, ніж визначено у науковій новизні. Та, врешті, це добре, що одержано більше наукових даних, ніж зазначено в понятійному апараті.

3. Практична цінність результатів дослідження

Практичне значення результатів дослідження зумовлено: продуктивністю упровадженої у процес фахового навчання студентів факультетів мистецтв методики формування вокально-технічних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу, ефективністю розробленого методичного інструментарію, засвідченою результатами проведених педагогічних експериментів.

І врешті-решт, можливістю застосування розробленого діагностичного та методичного інструментарію для подальших методичних розробок, підготовки навчально-методичних посібників, робочих програм для студентів факультетів мистецтв університетів.

4. Апробація результатів дослідження. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях

Дисертація виконана Ван Чжибінь є самостійним науковим дослідженням, що містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних завдань. Наукові положення достатньо обґрунтовані та отримали необхідну апробацію на 3 міжнародних науково-практичних конференціях. Основні результати дослідження відображено у 4 публікаціях, з яких: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття апробаційного характеру, у якій додатково висвітлено наукові результати дисертації.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій Ван Чжибінь є підставою для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність результатів викладених автором.

Дисертація має логічну структуру, охоплює основні складники проблеми та послідовно розкриває визначальні дослідницькі завдання. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 246 сторінок, з них 197 – основного тексту. Робота містить 14 таблиць, 2 рисунки.

Обґрунтування положень дисертаційного дослідження, представлених Ван Чжибінь, є досить переконливим. Зауважимо, що у першому розділі здобувач презентує науково-теоретичні основи дослідження вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, здійснює аналіз філософської, мистецтвознавчої та психолого-педагогічної літератури.

Принагідно зауважимо, що вокальну техніку автор дисертації розглядає як гнучкий інструмент художнього тлумачення, що формується не ізольовано, а через взаємодію з естетичним, культурним і особистісним контекстом. Окрім того, для дослідження проблеми формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтики автором дисертації було обрано системно-цілісний, аксіологічний, акмеологічний та діяльнісно-творчий підходи.

Зважаючи на те, що вокальна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва є інтегрованим процесом, що поєднує виконавську, аналітичну, методичну діяльність, а також глибоке осмислення художньо-естетичних смислів музичного твору, автором дисертації виокремлено такі ключові функції, як світоглядно-пізнавальну, культурологічну, інтерактивну, діагностичну, конструктивну. До того ж автором дисертації визначено структуру формування вокально-технічних умінь на засадах

герменевтичного підходу, яка охоплює: мотиваційно-ціннісний, компетентнісно-рефлексивний та творчо-виконавський компоненти.

Таким чином, автор дисертації приходять до висновку, що герменевтичний підхід дозволяє розглядати процес вокального навчання як діалогічну взаємодію між суб'єктами педагогічного процесу та між суб'єктом і текстом, де інтерпретація набуває центрального значення.

На особливу увагу заслуговує другий розділ дисертації, де автор здійснює методично-теоретичний аналіз формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів за засадах герменевтичного підходу, обґрунтовує структуру вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв у герменевтичному ракурсі, презентує педагогічні умови та методичну модель формування вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв з використанням герменевтичного підходу.

Цілком логічно, що до структури вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва автор дисертації відносить мотиваційно-ціннісний, компетентнісно-рефлексивний та творчо-виконавський компоненти. Відповідно до зазначених компонентів обґрунтовано критерії вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв на засадах герменевтичного підходу.

Зауважимо, що нам імпонує обґрунтування та розробка автором дисертаційного дослідження комплексу педагогічних умов формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів за засадах герменевтичного підходу, а саме: цілеспрямоване формування у студентів факультетів мистецтв вокально-технічних умінь у процесі музично-педагогічної практики; стимулювання студентів факультетів мистецтв до прояву саморегулятивних дій у обраній спеціальності; спонукання до творчої самореалізації в процесі інтерпретації музичних творів.

Цінним є те, що спостерігається виважений підхід дисертанта стосовно розробки методичної моделі формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного

підходу. Методична модель містить мету і завдання, наукові підходи, основні принципи положення мистецького навчання, компонентну структуру означеного феномена, їх критерії та показники.

Вартісним вважається розробка методики формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу, яка містить: орієнтаційно-установчий, фахово-аналітичний, креативно-концептуальний етапи. Автор дисертації справедливо наголошує, що орієнтаційно-установчий етап методики було присвячено психологічному стимулюванню мотиваційної спрямованості студентів на засвоєння цінностей вокального мистецтва. Фахово-аналітичний етап розрахований на оволодіння студентами комплексом інтегрованих знань і практичних умінь у галузі вокальної педагогіки та виконавства, критичного самоаналізу свого фахового музично-творчого й вокально-педагогічного розвитку. І врешті-решт, креативно-концептуальний етап розробленої методики було присвячено актуалізації продуктивно-творчого мислення співака, розвитку здатності до комплексного вирішення проблемних ситуацій вокального виконавства щодо цілісного, досконалого, артистичного донесення інтерпретаційного концепту вокальних творів до слухача.

Наукову цінність представляє третій розділ дисертації «Упровадження та експериментальна перевірка ефективності методики формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу».

Педагогічна діагностика рівнів сформованості вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва здійснювалася автором дисертації за запропонованими стадіями, з-поміж яких: організаційно-відбіркова, діагностично-конкретизуюча, технологічно-випробувальна та порівняльно-аналітична.

На організаційно-відбірковій стадії до участі в дослідно-експериментальних заходах було долучено студентів-респондентів всіх курсів Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського

державного університету імені Михайла Драгоманова, Волинського національного університету імені Лесі Українки та Рівненського державного гуманітарного університету. Було розроблено й адаптовано сукупність методичних матеріалів педагогічної діагностики, з-поміж яких: модифікований «Тест на вияв рівня сформованості інтересу до вокально-педагогічної діяльності», метод словесного опитування, модифікований «Тест на вияв прагнення до фахового самовираження у вокальній роботі», метод педагогічного спостереження, модифікована методика «Дослідження здатності майбутніх учителів музичного мистецтва системно проявляти власні співацькі знання, уміння та навички у вокально-педагогічній роботі з учнями», метод аналізу відео-записів вокально-педагогічної діяльності студентів-практикантів на уроках музичного мистецтва та багато інших.

На діагностично-конкретизуючій стадії було проведено констатувальний експеримент, метою якого було окреслено констатацію в респондентів рівнів сформованості вокально-технічних умінь на базі їх диференціації за фаховим (високим), достатнім (середнім) та початковим (низьким) рівнями володіння означеними уміннями.

Вартісним є те, що у процесі проведення констатувальної частини експерименту здійснено опис рис фахового, достатнього та початкового рівнів сформованості в респондентів вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу, що уможливило розкрити зміст критеріїв і показників шляхом розроблення ряду авторських уточнень.

І врешті-решт, на технологічно-випробувальній стадії автором дисертації було здійснено формувальний та контрольний експерименти. Розроблена поетапна методика з формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу була представлена перебігом орієнтаційно-установчого, фахово-аналітичного та креативно-концептуального етапів.

Доречно наголосити, що перебіг формувального експерименту уможливив розроблення уточненого визначення поняття «герменевтична

компетентність вчителя музичного мистецтва» в якості однієї з особистісно-професійних характеристик педагога-музиканта, що засвідчує усвідомлену спроможність до смислотворчого віднайдення, інтерпретації, переосмислення і музично-виконавської реалізації явних і прихованих цінностей та значень, закладених авторами музики й слів у текст музичного твору під час його написання.

Отже, проведений на порівняльно-аналітичній стадії дослідно-експериментальної роботи компаративний аналіз підсумкових результатів щодо рівнів сформованості в респондентів вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу у цілому під час констатувального та формувального (ЕГ) експериментів дозволив зафіксувати певні динамічні позитивні зрушення.

Стосовно способу одержання результатів, то слід наголосити, що розроблена й упроваджена у навчальний процес студентів факультетів мистецтв експериментальна методика формування вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу є ефективною, а експериментальна методика формування вокально-технічних умінь на засадах герменевтичного підходу є гнучкою у застосуванні в сенсі її часткової або повної адаптації, модифікації та екстраполяції в залежності від актуальних умов фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, вважаємо за доцільно звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Теоретико-методологічний розділ дисертації представляє аналіз змісту та специфіки наукових підходів до вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв на основі герменевтичного підходу (системно-цілісний, аксіологічний, акмеологічний, діяльнісно-

творчий). З цієї позиції бажано було б, ширше розкрити значення аксіологічного підходу і показати як він був впроваджений у практичну діяльність.

2. Значне місце у дисертаційному дослідженні займають ключові функції, а саме: світоглядно-пізнавальна, інтерактивна, конструктивна. На наш погляд бажано було б розкрити, як інтерактивна функція на засадах герменевтичного підходу сприяє усвідомленню формуванню вокально-технічних умінь у майбутніх учителів музичного мистецтва.

3. У дисертації важливого значення надається педагогічним умовам формування вокально-технічних умінь у майбутніх учителів музичного мистецтва. Виникає питання, як педагогічна умова спонукання до творчої самореалізації у процесі інтерпретації музичних творів сприяла оптимізації виконавських дій студентів факультетів мистецтв?

4. Другий фахово-аналітичний етап експериментальної методики було присвячено оволодінню студентами комплексом інтегрованих знань і практичних умінь у галузі вокальної педагогіки та виконавства, критичного самоаналізу свого фахового музично-творчого й вокально-педагогічного розвитку. Розкрийте, будь ласка, що лягло в основу педагогічного інструментарію на цьому етапі.

5. На наш думку, детальний опис методичної моделі формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах герменевтичного підходу бажано було б подати не лише в описовому форматі, а й у схематичному відображенні.

На підставі аналізу тексту дисертації можна засвідчити дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

7. Загальний висновок

Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації Ван Чжибінь «Формування вокально-технічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва на

засадах герменевтичного підходу», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає галузі знань 01 «Освіта, за спеціальністю спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Ван Чжибінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з означеної спеціальності.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецьких дисциплін
Комунального закладу вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради

Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис В.Ф. Черкасова засвідчую,
ректор Комунального закладу вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради
доктор педагогічних наук, професор

Наталія ШЕТЕЛЯ

